

je pozdravil brzojavno svobodomiselce, a se je dognalo, da je pozdravil našo „Zavezo“, denunciran je bil učitelj, da je hotel v cerkvi peti proti prepovedi župnika, da je posodil šolsko zastavo za neko slovesnost gasilcev, da se pri njem zbirajo „najsilabesni ljudje“ cele fere, da je dajal v cerkvi (kot organist) bonbončke pevkam, neka pritožba županstva navaja, da se učitelj upira duhovski in deželski gospodski itd.

Kdo pa vse te pritožbe, recte denunciranja preskrbi? Popsod duhovniki. Kaplani imajo pri tem poseben rekord, tako da starejši župniki že znatno zaostajajo za njimi. Tercialke in drugi podrepniki jim znosijo vse stvari na uho in potem napravi koncept pritožbe „gospod“ sam, ki ga prepíše gospod župan ali kdo drugi. Pošlje ga navadno naravnost na deželni šolski svet, da gospodje tam zanesljivo vse naprej preberejo. Potem pa prijadra gospod nadzornik in zaslisa otroke, župnika, kaplana, učitelje, župana itd. Vse se vrši tako, da je izključeno, da bi učitelja ne pokopali. Učitelju ne verjamejo ničesar, drugim vse. Stvar pride pred forum deželnega šol. sveta, kjer sede trije duhovniki: Kržič, Lesar, dr. Lampe, učitelj Jaklič, prof. Jare, advokat dr. Šusteršič. Poleg teh dva „zastopnika“ učiteljstva ravnatelja Črnice in Junowitz, dva deželna šolska nadzornika: Levec in Hubad, referent vitez Kaltenecker in zastopnik mestne občine dr. Tavčar. Klerikalna stranka sama ima 6 zastopnikov, liberalna 1. Vlada pa ima ostalih 5 udov. Ti možje odločujejo danes o usodi slovenskega učitelja. Kaj naj pričakuje od njih učitelj, ki ni poslušen farovžu? Lahko bi bilo klerikalce ustaviti pri njih divjanju, ako bi hotel baron Schwarz. Žirovnik ne bi bil prestavljen, ako bi Kaltenecker ne glasoval za prestavljenje. Ravnatko tudi drugim ne bi delali krivic, če ne bi dal baron Schwarz svojega blagoslova k vsemu temu početju. Zato poleg klerikalcev tvori tudi baron Schwarz strahovlado nad učiteljstvom, in njega zadene večja odgovornost, ker je dolžan kot namestnik cesarjev ščititi učiteljstvo, ki je svojemu cesarju vedno vdano, ki uči in vzgaja na podlagi cesarskih zakonov mladino za zveste podanike cesarstvu.

Morala klerikalcev je pač ohlapna na vseh koncih in krajih, zato ne pričakujemo nobenega poboljšanja, nasprotno, še poslabšanje, ker klerikalci se ne sramujejo največjih škandalov in korupcij, če jim služijo v korist njihove stranke. In preganjanje učiteljstva je sedaj ena kardinalnih točk njihovega političnega programa, ki je sankcioniran po samem škofu, ki hoče privedi s takimi sredstvi, kakor smo jih navedli, sestradano učiteljstvo nazaj h Kristusu kralju!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovenskih učiteljskih društev. Del-gate za glavno skupščino so dalje prijavi la sledeča društva: XXVIII. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za šolski okraj ljubljanske okolice: 108. Ivan Petrič, učitelj-voditelj v Rudniku. 109. Manca Žgur, učiteljica v Tomišlju. XXIX. Konjiško učiteljsko društvo: 110. Anton Brumen, nadučitelj v Čadramljah. 111. Henrik Schell, nadučitelj v Žrečah. 112. Miroslav Kožuh, učitelj v Konjicah. 113. Alojzija Gorjak, učiteljica v Čadramljah. 114. Marica Pavlič, učiteljica v Tepanju. 115. Jozefa Stegenšek, učiteljica v Spitaliču. XXX. Litijsko okrajno učiteljsko društvo: 116. Janko Polak, nadučitelj v Dolih pri Litiji. 117. Marija Polak, učiteljica v Dolih pri Litiji. Namestnika: 24. Janez Blagajne, nadučitelj na Vačah. 25. Albin Lajovec, učitelj v Šmartnu pri Litiji. XXXI. Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic: 118. Anton Porekar, nadučitelj na Humu. 119. Martin Lesjak, učitelj v Rušah pri Mariboru. 120. Ivan Burdian, nadučitelj v Šmartnu pri Gornjem gradu. Pet društev še vedno ni prijavi lo delegatov. **Prosimo, da to store nemudoma.** Po sklepu upravnega odbora „Zaveza“ imajo pristop k delegacijski seji edino le pri-

javljeni delegati in delegatije. Zato je prejel vsak izvoljeni delegat legitimacijo, s katero se mu bode izkazati pri vstopu v dvorano.

Na mnogobrojno in veselo snidenje v Mariboru. V odstvo Zaveze.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za ljubljansko okolico je zborovalo dne 31. julija t. l. ob 10. uri v „Nar. domu“ v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Predsednikov nagovor.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Pregled letnega računa.
5. Volitev dveh računskih preglednikov.
6. Volitev društvenega vodstva.
7. Volitev delegatov k zborovanju „Zaveze“.
8. Nasveti.

Tov. predsednik konstatuje sklepčnost in pozdravi v precejšnjem številu zbrane tovarišice in tovariše, bodreč jih k slogi, kolegialnosti in stanevski zavesti. Spominja se 10 letnice obstanke društva in 40 letnice šol. zakona in omenja važnejše stvari društva v minolem poslovnem letu.

Poročili tajnikovo in blagajnikovo se vzameta odobruje na zunanje. Preglednika računov sta jih našla v lepem redu.

V odbor so se volili z vzklikom: Jos. Gregorin (predsednik), Janko Žirovnik (preds. namestnik), Avgust Korbar (tajnik), Marica Žgurjeva (taj. namestnica), Jan. Petrič (blagajnik), Ivo Trošt (pevovodja) in vrla „stara korenina“ Fran Kavčič.

Delegatom za „Zavezino“ zborovanje sta bila voljena vrla Marica Žgurjeva in Petrič.

K sklepu se je oglasil še tov. Petrič ter predlagal, da se tov. predsednik, ki je ves čas društvenega obstanke vodil društvo, vedno in spretno, voli društvenim častnim članom — kar se je storilo z veseljem in vzklikom. Sledila je na to še prav neprilijena domača zabava. Pogovarjali smo se o stanevskih težnjah in drugih aktualnih vprašanjih ter se razšli v prijetni zavesti, da tudi med učiteljstvom ljubljanske okolice še ni zaspala vzajemnost in potrebna stanovska kolegialnost in z željo, da društvo rasi, krepí se in se razvija!

Tajnik.

Štajersko.

Šaleško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 8. avgusta 1909, ob 2. uri popoldne v Šoštanju.

- Vzpored:
1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
 2. Dopisi in društvene zadeve.
 3. Šola in kmetiško vprašanje; poročila tov. Trobej — Šoštanj.
 4. Nasveti in predlogi.

Ker je to zborovanje zadnje v tekočem šol. letu, pričakuje polnoštevilne udeležbe

odbor.

Slovenjebistriškega učit. društva dravinjski krožek ima v nedeljo, 8. t. m., popoldne ob 3. uri v Studenih sestank. Vabljen je vse učiteljstvo okraja, ker se vrši pevska vaja za „Zavezino“ koncert.

Književnost in umetnost.

Domače ognjišče. Štev. 7. Vsebina: 1. Fran Milčinski: Naša zanemarjena mladina in Kranjska, oblastna ji mačeha. — 2. M. Kabaj: Pokorščina je vir sreče. — 3. Slike iz vzgoje: Pri stricu zdravniku na deželi. — 4. Dopisi. — 5. Drobtine. — Priporočamo!

Zvonček objavlja v svoji 8. števil. to-le vsebino: 1. Le vstani! Jos. Vandot. Pese-m. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. Pesek. Povest. — 3. Na morskem dnu. L. d. O. Poučni spis s podobo. — 4. Iz južnih krajev. Ivo Trošt. Povest s podobo. — 5. Vanda. Milica Janežičeva. Igrokaz v treh dejanjih. — 6. Veselje pol-etnih dni. Podoba. — 7. Na polju. Androj Rapè. Pesem s podobo. — 8. Učiteljeve hruške. F. Palnák. Povest. — 9. Pred Olgičinim godom. F. H. Medveščan. Povest. — 10. Pozdrav. Leon Poljak. Pese-m. 11. Pouk in zabava. Besedna podoba. — Besedna naloga. L. O. — Rešitev. — Kotichek gospoda Doropolskega. — Priporočamo!

Klub „Vesna“ so ustanovili pretekli teden nekateri bivši člani umetniškega društva „Vesna“, ki se je pred nekaj leti razšlo, ker je večina članov zapustila Dunaj. Namen kluba: prijateljska zveza članov, praktični stik z naročujočim občinstvom.

Koliko naročil gre v tujino, ker večina naročiteljev ne pozna domačih moči, mnogo-stranosti in njih umetniškega delovanja.

Društvo „Vesna“ je slovensko občinstvo opozorilo na mlade moči, ki so se v žalibog prekratkom času društvenega obstoja častno izkazale na raznih poljih vpadljivo umetnostij. „Vesna“ se je udeležila korporativno I. jugoslovske razstave v Belgradu z jako častnim in dobrim gmotnim uspehom, posamezni člani so razstavljali tudi drugod. Došlo je na „Vesno“ dosti naročil iz domovine, ki jih je društvo izvršilo na zadovoljnost in veselje naročiteljev in želo zanje obilo priznanja in pohvale. Pretežna večina članov je takrat še obiskovala umetniške šole. Od tistih dob pa so si znanje izpopolnili in se izurili v svojih

strokah tako, da danes lahko prevzamejo v izvršitev velika naročila, ki bi jim takrat delala še težave. Dokaz so dejstva.

Klub izvršuje najrazličnejša naročila, ki spadajo v področje risarske in slikarske umetnosti: načrte za reklamne namene, n. pr. etikete, risbe za inserate, plakate, vinjete za vabila itd., razglednice, plesna damska darila, risbe za opremo knjig, diplome, humoristica, portrete pokrajinske slike, svete podobe za sobe, cerkvene slike, razne umetnoobrtne načrt, n. pr. načrte za pohištvo, posebno v domačem slogu i. dr.

Klub daje na zahtevo pojasnila. Naslov: „Vesna“, Skofja Loka, Kranjsko.

Klub zaupa v narodno zavednost slov. občinstva! Svoji k svojim! Zaupajmo svojim močem! Ne capljajmo za tujcem, češ, tuja stvar je vselej gotovo dobra! Lahko se osvojimo, da bo tujec čutil izpremembo, kadar pride v naše kraje, da bodo naši kraji nosili pečat domačega duha!

Šolska mladina o cesarjevem jubileju. Par tisoč te pesmi je na prodaj pri tov. Janku Lebanu na Bukovici p. Selea nad Skofjo Loko. Dobiva se po nižani ceni: po 2 h (dva vinarja) iztisk, ako se naroči v večji množini.

Politiški pregled.

*** Kompromis v Istru.** V istrskem deželnem zboru je došlo do kompromisa med Italijani in Slovani. Slovani so privolili v delitev občin. Do končane delitve, ki bi se imela izvesti do l. 1915, se ne bodo vršile v nobeni občini nove volitve.

Sankcioniran zakon. Cesar je sankcioniral zakon, ki meri na odpravo pelagre, sprejet pred dvema letoma v goriskem deželnem zboru.

Nemci proti češki šoli na Dunaju. Čehi nameravajo ustanoviti s pomočjo šolskega društva „Komenský“ tretjo češko ljudsko šolo na Dunaju, in sicer v Meidlingu. V omenjenem okraju so pa priredili Nemci obilo obiskan javen shod, na katerem so sklenili, da hočejo z vsemi silami zaprečiti to češko nakano, ki jo smatrajo za provokacijo dunajskih Nemcev.

Kaj, ko bi posnemali v tem pogledu tudi Slovani Nemce, ki po vseh slovenskih mestih in pokrajinah ustanovljajo nemške šole, in sicer tudi tam, kjer ni zadostnega števila nemških otrok in imajo te nemške šole glavni namen, sprejemati otroke slovenskih staršev ter jih po-nemčiti, dočim nimajo Čehi, ki se jih nahaja na Dunaju 200.000, drugega namena, nego svoje lastne otroke vzgojiti v materinem jeziku ter jih ohraniti svojemu narodu.

*** Ogrsko.** Socialni demokrati bodo začeli po vsi deželi živahno agitacijo za uvedbo splošne in enake volilne pravice. — Nemci na Ogrskem so pričeli nastopati proti uvedbi splošne in enake volilne pravice. Hujskajo Madjare, naj je ne uvedejo, ker bi zmagali pri volitvah po nabelih splošne in enake volilne pravice Slovani in bi madjarstvo utonilo v slovenskem morju.

*** Revolucija v Španiji.** Zaradi ne-ugodnih uspehov španskih čet v Maroku, kjer je bilo v raznih bitkah ubitih mnogo španskih častnikov in seveda še več vojakov, je nastalo med španskim ljudstvom veliko razburjenje, ki se je pa povečalo zaradi tega, ker so se ne-ugodni uspehi ljudstvu prikrivali in niso smeli častniki prinašati resničnih poročil. Zaradi vsega tega so porabili španski revolucionarji to pri-liko, da so nahujskali skoro po vsem kraljestvu množico na tak način, da je izbruhnila na Španskem revolucija. Vlada je bila primorana razglasiti obsedno stanje čez vse dežele. Naj-huje so revolucionarji razstrelili v Barceloni, kjer je prišlo do krvavih spopadov med množico in med policijo in vojaštvom. Ubityh je na obeh straneh vse polno oseb.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Pri odhodnici preganjanega tov. Potokarja iz Št. Lovrenca ob Temenici na Veliki Loki nabral med tovariši, tovarišicami in učiteljskimi prijatelji tov. Davorin Matko 4260 K. K tej vsoti je prispeval gospod notar dr. Kuhar 20 K. zadnjič izkazanih 1498-81 K, doslej darovanih 1541-41 K. Bog plati!

Vestnik.

Abiturijentski sestanek učiteljskihnikov v Mestnem domu v Ljubljani. Prvi pojav po dolgem času se je porodil v zgodovini slovenskega učiteljstva, in krepiti se je pričela moč njega idej. Sestali so se dne 1. t. m. učiteljski abiturienti vseh slovenskih učiteljskih v belu Ljubljani, da tam proslavijo svoj praznik vstopa v javno življenje, da ga proslave skupno in z roko v roki stopajo v življenje po načrta, ki so si ga zasnovali.

Zborovanje na sestanku slovenskih učiteljskih abiturientov in abiturientinj 1. avgusta je dobro uspelo. Navzočih je bilo tudi več gospodov učiteljev in v imenu „Zaveze“ je pozdravil zborovalec g. deželni poslanec Gangl. Hvala g. Ganglu za pozdrav in hvala vsem g. učiteljem, ki so se udeležili debata. Zvečer je bila na vrtu „Narodnega doma“ dobra zabava. Pridne in spretno gospodične so

hotele vsakemu ustreči, enemu s sladkarijami, drugemu z razglednicami in tretjemu zobot s cveticami, ki so jih darovali g. učitelji Črna-goj, Petrič, Trošt in Žirovnik. Vsem skupaj hvala! Prav iskreno pa se zahvaljujemo g. državnemu poslanca, mestnemu županu Ivanu Hribarju, ki nam je bil toliko naklonjen; da nam je dovolil dvorano „Mestnega doma“ za zborovanje. Prav požrtvovalnega se je izkazal g. učitelj Cepuder. Hvala „Glasbeni Matici“ in predsedniku „Slavca“ za naklonjenost! Vsem, ki so kaj upomogli, da je tako dobro izpalo dopoldne in zvečer, iskrena hvala!

Tovariš Josip Franke, brat gospoda cesarskega svetnika Franketa v Ljubljani, bivši nadučitelj v Št. Petru na Dolenjskem, sedaj v pokoju v Oseku na Goriškem je odlikovan s častno svetinjo za 40 letno službo-vanje.

Mariborski koncert. (Popravek.) Pri pomnoževanju sekiric za mešan zbor „Božja solza“ se je vrnilo nekaj malenkostnih napak, ki pa so sicer razvidne iz razvoja harmonizacije. Vendar jih tu objavljam. Tenor ima v 4. vrsti v predzadnjem taktu f namesto fis, in sopran v naslednjih 2 taktih ravno tako f namesto fis. V pesmi „Kaj če bi veselje“ mora biti v 18. taktu v basu b namesto a. Prosim, da si p. t. sodelujoči to sami popravijo, da ne bo pri generalni vaji nepotrebnega nespo-rzumljenja. Pevovodja.

Iz seje e. kr. okr. šol. sveta za gorisko okolico. Uradna naznanila se vzemo v znanje. Dovolil se zidanje šol. poslopja v Biljah in Grgarju. Ustanove se samostojne enorazrednice za Vrh nad Kanalom, Podšabotin in Tavče. Sklene se komisijonalno obravnavati prošnji za ustanovitve šole za Selo-Gojače in Gornje Ne-kovo, Kostanjevica, Greben. Stalno se vpkokji zaradi bolehnosti dve tov. učiteljici. Obrtni šoli v Renčah se poviša letni prispevek za 100 K. Dež. šol. svet naznanja, da je ustanovilo društvo „Lega nazionale“ zasebno dekliško šolo v Podgori. Dovolil se razne poprave in odobre računski za že izvršene.

„Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“ ima sedaj svoj lokal v Celju, Rotovška ulica št. 12, I. nadstr. Redne uradne ure je uvedla tako, da se uraduje vsak delavnik od 2. do 3. ure popoldne, vsako nedeljo in praznik pa od 10. do 11. ure dopoldne. V teh urah bo v lokalu vedno navzoč kak odbornik. To na znanje vsem onim, ki bodo želeli osebno opraviti svoje posle. „Zveza“ priredi v dneih od 8. do 12. septembra t. l. v Celju velik poučen tečaj, na kate-rega se v prvi vrsti vabi učiteljstvo in dijaštvo. Dne 12. septembra t. l. se potem vrši v vseh prostorih celjskega Narodnega doma velika narodna slavnost v prid Ciril-Metodove družbe in v prid prirediteljice — „Zveze narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“. — Na obojni prireditvi opozarjamo že danes.

Klerikalci proti učiteljstvu. Goriški klerikalci so dobili zadnje dni od svojih krajskih pokroviteljev — podnosnico, češ, zakaj pa ne preganjate učiteljstva tako sistematično, kakor delamo mi na Kranjskem? Saj imate v rokah deželni šolski svet; glejte, da si ga ohranite, zlasti po novih volitvah, ki smo vam jih mi izbojevali ob tako ugodnem času. Zmagati morate, naj stanejo volitve, kolikor hočejo, potem pa zamašite učiteljstvu usta! — Lepi časi, ako bi klerikalna drevesa rasla v nebo!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 985. Kranjsko. 123 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Krašnji je stalno oddati izpraznjeno učiteljsko in voditeljsko službo z zakonitimi prejemki in naturalnim stanovanjem. Pravilno opremljene prošnje je vlagati predpisanim službenim potom semkaj do 25. avgusta 1909.

V krajski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniki iz-pričevalom dokazati, da so fizično popolnoma spo-sobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 18. julija 1909

Št. 1859. 124 1—1

V postojnskem šolskem okraju namestiti sta za-četkom šolskega leta 1909/10. dve učiteljski službi: ena s sedežem v Postojni za sedaj za enorazredne ljudske šole v Bukovju, Matenji vasi, Orehku in na Ubelj-skem, in druga s sedežem v Vipavi za sedaj za eno-razredne ljudske šole na Erzelju, v Ložah, na Slapu, Ustji in Vrabčah, proti gotovi letni nagradi 1200 K. Nameščenje je začasno ter ne daje nikake pravice do preskrbljenja ali pokojnine.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj do 24. avgusta 1909.

O. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 30. julija 1909.

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in dru-gemu občinstvu svojo bogato zalogo šolskih potrebnin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, raz-glednic itd. 11 26—15